

Opinie

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Het Hof slaat rechtsaf

Met de benoeming van conservatieve rechters willen Republikeinen een progressiever Amerika indammen, schrijft *Frans Verhagen*. Toch is de speelruimte van het Supreme Court niet onbeperkt.

 Frans Verhagen 11 juli 2018

De rechters van het Supreme Court in juni 2017. Op de achterste rij, uiterst rechts de conservatieve rechter Neil Gorsuch, Trumps eerste benoeming in het Hof.

Foto Scott Applewhite/AP

Frans Verhagen is journalist. Zijn meest recente boeken zijn *Geschiedenis van de Verenigde Staten* en *Begrijp jij Amerika nog?*

Achteraf is het duidelijk: toen opperrechter [Antonin Scalia, de conservatieve intellectueel in het Supreme Court, in februari 2016 overleed](#), was dat beslissend voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen. De Republikeinse leider van de Senaat, Mitch McConnell, weigerde de door president Obama voorgedragen opvolger zelfs maar te spreken, laat staan hem goed of af te keuren. De kiezers moesten beslissen, vond McConnell in een creatieve interpretatie van de grondwet. Toen rechter Anthony Kennedy twee weken geleden terugtrad, gaf McConnell hoog op over zijn wens zijn ‘grondwettelijke plicht’ uit te voeren [om snel een opvolger te benoemen](#), maar eerder wist de sluwe vos heel goed wat hij deed toen hij die plicht verzaakte.

Hij engageerde zo de evangelische kiezers die hoopten dat een Republikeinse president een conservatieve rechter zou benoemen. Dat Donald Trump die president werd, deerde deze kiezers niet. Elke Republikein was goed. Ze wisten maar al te goed dat rechters in het Supreme Court meer invloed en een langere loopbaan hebben dan presidenten. Conservatieven wisten dat dit hun kans was, misschien hun enige, om een samenleving die steeds verder van hen wegloopt, naar hun hand te zetten.

Lees ook:

Hoe conservatief kan de nieuwe rechter van het Hooggerechtshof zijn?

Misschien walgen deze kiezers van de persoon Trump, ze kunnen tevreden zijn over hun doelstelling om het Supreme Court naar rechts te manoeuvreren. Op de ‘gestolen zetel’ benoemde Trump de zeer conservatieve [Neil Gorsuch](#). Deze week droeg hij [Brett Kavanaugh](#), iets minder maar nog steeds heel conservatief, voor om de plaats in te nemen van Kennedy, die soms met de liberalen, soms met de conservatieven meestemde. Mogelijk vond Trump juist Kavanaugh aantrekkelijk omdat deze in de jaren negentig meewerkte aan de impeachmentprocedure van president Clinton, maar nu vindt dat zittende presidenten [niet moeten worden lastiggevallen met rechtszaken](#); je ziet Trump knikken.

Zo heeft het verlies van Hillary Clinton nu al twee potentiële progressieve plekken gekost. Dat kan oplopen als de twee bejaarde progressieve rechters het veld moeten ruimen: Ruth Bader Ginsburg (83) en Stephen Breyer (79). Het zou de twee door Obama benoemde rechters, Sonia Sotomayor en Elena Kagan, nogal eenzaam achterlaten.

Recht op abortus

Een rare ontwikkeling: terwijl het land progressiever wordt, worden de rechters conservatiever. Van het recht op abortus tot vakbondsrechten, van homohuwelijk tot wapenwetgeving, van een ‘moslimban’ tot de financiering van politieke campagnes - de meeste Amerikanen hebben op deze terreinen meningen die progressiever zijn dan de meerderheid in het Supreme Court.

Nieuw is het niet. President Franklin Delano Roosevelt (1933-1945) zag grote delen van zijn New Deal-beleid getorpedeerd door een Supreme Court vol conservatieve rechters. Zijn poging om het Hof uit te breiden om progressieven te kunnen benoemen werd terecht als machtsgreep gezien.

Pas later kon Roosevelt er alsnog zijn stempel op drukken. Dat leidde in de jaren vijftig en zestig dan weer tot een redelijk progressief Hof onder leiding van opperrechter Earl Warren, progressiever in elk geval dan het conservatieve land. Geen uitspraak was belangrijker dan [Brown v. Board of Education](#) (1954) waarin rassenscheiding formeel werd afgeschaft. Je zou kunnen zeggen dat het Hof een tijd lang voor het land uitliep. Niet zo heel ver, want het duurde bijvoorbeeld lang voordat voorbehoedsmiddelen legaal werden (1965), een verbod op interracial huwelijken werd afschaft (1967), het recht op abortus werd gelegaliseerd (1973) en de strafbaarstelling van homoseks werd beëindigd (2003) - allemaal zaken die op staatsniveau geregeld werden totdat het Hof dat verbood. Recentelijk redde het Hof Obamacare en legaliseerde het het homohuwelijk. Je zou kunnen zeggen dat het Supreme Court bijna altijd uit de pas loopt met de samenleving, de ene of de andere kant op.

Conservatieve scherpslijpers

Misschien maken we ook te veel ophef over de huidige samenstelling van het Supreme Court. Zelfs conservatieve scherpslijpers en rechters die net doen alsof de Amerikaanse grondwet moet worden geïnterpreteerd alsof het nog steeds 1787 is, moeten soms erkennen dat ze met de tijd moeten meegaan. Anders zou slavernij nog bestaan. Natuurlijk is er het risico dat abortus weer illegaal gemaakt wordt en terecht wordt daarvoor gewaarschuwd. Maar progressieve Amerikanen moeten zich door dat gevaar niet laten opjatten zoals conservatieven dat na [Roe v. Wade](#), de abortusuitspraak uit 1973, overkwam. In het algemeen zijn Republikeinen rücksichtsloser in de machtsstrijd, maar hun optreden verdient geen navolging. Het was teleurstellend dat Democraten deze week niet verder kwamen dan sputteren over de onaanvaardbaarheid van wie dan ook uit het Trump-kamp.

Trias politica

We zijn nu beland in een situatie waarin de hele trias politica - parlement, regering en hoogste rechter - in handen is van de Republikeinen, die elke schijn van terughoudendheid hebben opgegeven. Het systeem functioneert de facto niet langer. De scheiding der machten is ver te zoeken, de controle van de wetgevende op de uitvoerende macht is afwezig, en de rechterlijke macht wordt nu volgepropt met conservatieven, terwijl dezelfde Republikeinen Obama's benoemingen jarenlang frustrerden.

Het is belangrijk in het achterhoofd te houden dat deze opeenhoping van macht een tijdelijk situatie is - wat niet wil zeggen dat de gevolgen niet rampzalig kunnen zijn. Tijdelijk, want in november van dit jaar al kunnen de Democraten zetels terugwinnen en meer controle op Trumps presidentschap gaan uitoefenen. In 2020 kunnen ze zelfs

het presidentschap veroveren en, als ze hun verstand erbij houden - hierop is geen garantie - een meerderheid in beide huizen van het Congres. Dan valt er wel te leven met een conservatief Supreme Court.

De scheiding der machten is getrapt; elke twee jaar kun je er een deel van wijzigen. Het zal niet gemakkelijk zijn om het Supreme Court en de tientallen, eveneens door de Republikeinen benoemde federale rechters te neutraliseren. Maar eerlijk is eerlijk was dat ook precies de bedoeling van het door velen bewonderde Amerikaanse systeem. En of je het nu leuk vindt of niet, de kiezers krijgen waarvoor ze in 2016 hebben gekozen: conservatieve almacht. De uitdaging is niet daarover te blijven klagen, maar er iets aan te veranderen.